

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

9. märts 2017¹

Eelotsusetaotlus — Isikuandmed — Füüsiliste isikute kaitse nende andmete töötlemisel —
Direktiiv 95/46/EÜ — Artikli 6 lõike 1 punkt e — Äriühingute registris avalikustamisele kuuluvad
andmed — Esimene direktiiv 68/151/EMÜ — Artikkel 3 — Asjaomase äriühingu lõpetamine —
Andmete kolmandatele isikutele kättesaadavuse piiramine

Kohtuasjas C-398/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte suprema di cassazione (Itaalia kõrgeim kassatsioonikohus)
21. mai 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. juulil 2015,
menetluses

Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce

versus

Salvatore Manni,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič (ettekandja), kohtunikud A. Prechal, A. Rosas, C. Toader ja
E. Jarašiūnas,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. juuni 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce, esindaja: *avvocato* L. Caprioli,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocato dello Stato* E. De Bonis ja *avvocato dello Stato* P. Grasso,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vlácil,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Möller,
- Iirimaa, esindajad: E. Creedon, J. Quaney ja A. Joyce, keda abistas *barrister* A. Carroll,

¹ — Kohtumenetluse keel: itaalia.

— Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
— Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ja C. Vieira Guerra,
— Euroopa Komisjon, esindajad: P. Costa de Oliveira, D. Nardi ja H. Støvlbæk,
olles 8. septembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimese direktiivi 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT 1968, L 65, lk 8; ELT eriväljaanne 17/01, lk 3), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiiviga 2003/58/EÜ (EÜT 2003, L 221, lk 13; ELT eriväljaanne 17/01, lk 304) (edaspidi „direktiiv 68/151“), artiklit 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355) artikli 6 lõike 1 punkti e.
- 2 Taotlus on esitatud Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce (Lecce kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskoda, Itaalia, edaspidi „Lecce kaubanduskoda“) ja Salvatore Manni vahelises kohtuvaidluses, milles käsitletakse Lecce kaubanduskoja keeldumist kustutada teatavad S. Manniga seotud isikuandmed äriühingute registrist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 68/151

- 3 Nagu direktiivi 2003/58 põhjenduses 3 märgitud, oli nimetatud direktiivi eesmärk uuendada direktiivi 68/151, et teha „äriühinguid puudutav tea[ve] kättesaadavaks [...] huvitatud pooltele lihtsamalt ja kiiremini, [...] lihtsusta[des] ka märkimisväärselt äriühingutele kohustuslikuks tehtud teabe avalikustamise formaalsusi“.
- 4 Direktiivi 68/151 põhjendused on järgmised:

„EMÜ asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktis g ja asutamispääsude kaotamise üldprogrammis ettenähtud kooskõlastamine on pakiline küsimus, eelkõige aktsiaseltside ja teiste piiratud vastutusega äriühingute puhul, sest selliste äriühingute tegevus ulatub sageli üle riigipiiride;

siseriiklike normide kooskõlastamine, mis käsitlevad avalikustamist, kõnealuste äriühingute kohustuste kehtivust ja äriühingute tühisust, on eriti tähtis eelkõige kolmandate isikute huvide kaitseks;

samal ajal tuleb selliste äriühingute suhtes kõnealustes küsimustes kehtestada normid ka ühenduse tasandil, sest need äriühingud pakuvad kolmandatele isikutele ainsa tagatisena oma vara;

äriühingu põhidokumendid peaksid olema avalikustatud, et kolmandad isikud saaksid tutvuda nende sisuga ja muu äriühingut puudutava teabega, eelkõige andmetega isikute kohta, kellel on õigus esindada äriühingut;

kolmandate isikute kaitse peab olema tagatud normidega, millega on maksimaalselt piiratud äriühingu nimel võetud kohustuste kehtetuse alused;

tagamaks äriühingu ja kolmandate isikute, samuti äriühingu liikmete vaheliste suhete õiguskindlus on vaja piirata tühisuse aluseid ning tühiseks kuulutamise otsuse tagasiulatuvust, samuti kinnitada lühike tähtaeg, mille jooksul kolmandad isikud võivad sellise otsuse vaidlustada“.

5 Direktiivi 68/151 artikli 1 kohaselt kohaldatakse nimetatud direktiiviga ette nähtud kooskõlastusmeetmeid liikmesriikide õigus- ja haldusnormide suhtes, mis on seotud kõnealuses sättes loetletud äriühinguliikidega, mille seas on Itaalia Vabariiki puudutavas osas „società a responsabilità limitata“ (piiratud vastutusega äriühing).

6 Nimetatud direktiivi artikkel 2, mis kuulub I jakku „Avalikustamine“, näeb ette:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et äriühingud avalikustavad vähemalt järgmised dokumendid ja andmed:

[...]

d) selliste isikute määramine, ametist vabastamine ja isikuandmed, kellel on kas seadusjärgse organina või sellise organi liikmena õigus

i) esindada äriühingut tehingutes kolmandate isikutega või kohtus

ii) võtta osa äriühingu juhtimisest, järelevalvest või kontrollimisest.

[...]

h) äriühingu lõpetamine;

[...]

j) likvideerijate määramine, andmed nende kohta ja nende volitused, välja arvatud juhul, kui sellised volitused tulenevad otse ja eranditult seadusest või äriühingu põhikirjast;

k) likvideerimismenetluse lõppemine ning registrist kustutamine nende liikmesriikide puhul, kus registrist kustutamine toob kaasa õiguslikke tagajärgi.“

7 Direktiivi artikkel 3, mis kuulub samasse jakku, sätestab:

„1. Igas liikmesriigis avatakse keskregistris, äriregistris või äriühingute registris iga registreeritud äriühingu kohta toimik.

2. Kõiki artikli 2 kohaselt avalikustamisele kuuluvaid dokumente ja andmeid tuleb hoida selles toimikus või kanda registrisse; toimikus tuleb alati näidata kõigi registri kannete teemad.

[...]

3. Taotluse korral peab olema võimalik saada koopia või väljavõte artiklis 2 nimetatud dokumentidest ja andmetest. Alates hiljemalt 1. jaanuarist 2007 võib registrisse esitada taotlusi taotleja valikul kas paber kandjal või elektroonilisel teel.

Alates liikmesriigi poolt valitud kuupäevast, mis ei tohi olla hiljem kui 1. jaanuaril 2007, peab esimeses lõigus viidatud koopiaid olema võimalik registrist saada taotleja valikul kas paber kandjal või elektroonilisel kujul. See kehtib kõigi dokumentide ja andmete kohta sõltumata sellest, kas need esitati enne või pärast valitud kuupäeva. Liikmesriigid võivad siiski otsustada, et kõik või teatud liiki dokumendid ja andmed, mis on esitatud paber kandjal enne kuupäeva, mis ei tohi olla hiljem kui 31. detsembril 2006, ei ole registrist kättesaadavad elektrooniliselt juhul, kui dokumentide ja andmete registrisse esitamise kuupäevast taotluse esitamise kuupäevani on möödunud teatud kindel ajavahemik. See ajavahemik ei või olla lühem kui 10 aastat.

[...]“

- 8 Direktiiv 68/151 tunnistati kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiviga 2009/101/EÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT 2009, L 258, lk 11), mida seejärel on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2012. aasta direktiiviga 2012/17/EL (ELT 2012, L 156, lk 1).
- 9 Direktiiviga 2012/17 viidi direktiivi 2009/101 sisse artikkel 7a, milles täpsustatakse:
„Käesoleva direktiiviga seoses töödeldakse isikuandmeid vastavalt [...] direktiivile 95/46/EÜ“.
- 10 Arvestades põhikohtuasja asjaolude asetleidmise aega, kohaldatakse põhikohtuasjas siiski direktiivi 68/151.

Direktiiv 95/46

- 11 Direktiivi 95/46 eesmärk on selle artikli 1 kohaselt kaitsta isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusse, samuti kõrvaldada selliste andmete vaba liikumise takistused; direktiivi põhjendused 10 ja 25 on sõnastatud järgmiselt:
„(10) isikuandmete töötlemist käsitlevate õigusaktide eesmärk on kaitsta [Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8 ja ühenduse õiguse üldistes põhimõtetes tunnustatud põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusse; nimetatud põhjusel ei tohi kõnealuste õigusaktide ühtlustamise tagajärjel nendega pakutav kaitse väheneda, vaid vastupidi – ühenduses tagatava kaitstuse tase peab olema kõrgem;
[...]
(25) kaitsmise põhimõtted peavad kajastuma ühest küljest töötlemise eest vastutavate isikute [...] suhtes kehtestatud kohustustes, eelkõige seoses andmete kvaliteedi, tehnilise turvalisuse, järelevalveasutustele teatamise ja andmete töötlemise asjaoludega, ja teisest küljest õigustes, mis on antud üksikisikule, kelle andmeid töödeldakse, ja mille kohaselt tuleb talle töötlemisest teatada, võimaldada tal andmetega tutvuda ning mille kohaselt ta võib nõuda andmete korrigeerimist ja teatavatel asjaoludel isegi esitada vastuväiteid andmete töötlemise suhtes“.

12 Direktiivi 95/46 artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) isikuandmed – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (edaspidi „andmesubjekt“) kohta. Tuvastatav isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige isikukoodi põhjal või ühe või mitme tema füüsilisele, füsioloogilisele, vaimsele, majanduslikule, kultuurilisele või sotsiaalsele identsusele omase joone põhjal;
- b) isikuandmete töötlemine (edaspidi „töötlemine“) – iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine;

[...]

- d) vastutav töötleja – füüsiline või juriidiline isik, riigiasutus, esindused või mõni muu organ, kes määrab üksi või koos teistega kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid; kui töötlemise eesmärgid ja vahendid on kindlaks määratud siseriiklike või ühenduse õigusnormidega, võib vastutava töötleja või tema ametissemääramise sätestada siseriiklikus või ühenduse õiguses;

[...]“

13 Direktiivi artikli 3 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed kuuluvad kataloogi või kui nad kavatsetakse hiljem sellesse kanda.“

14 Direktiivi 95/46 II peatüki I jakku „Põhimõtted andmete kvaliteedi kohta“ kuuluv artikkel 6 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid sätestavad selle, et

- a) isikuandmeid töödeldakse õiglaselt ja seaduslikult;
- b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ega töödelda hiljem viisil, mis on vastuolus kõnealuste eesmärkidega. Täiendavat töötlemist ajaloo, statistika või teadusega seotud eesmärkidel ei peeta vastuolus olevaks tingimusel, et liikmesriigid kannavad hoolt vajalike tagatiste eest;
- c) isikuandmed on piisavad, asjakohased ega ületa selle otstarbe piire, mille tarvis neid kogutakse ja/või hiljem töödeldakse;
- d) andmed on täpsed ja vajaduse korral ajakohastatud; võetakse kõik mõistlikud meetmed, et kustutada või parandada andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärgi seisukohast ebaõiged või mittetäielikud andmed;
- e) isikuandmeid säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesubjekte tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega. Liikmesriigid kehtestavad vajalikud tagatised nende isikuandmete jaoks, mida säilitatakse pikema aja jooksul, et neid kasutada seoses ajaloo, statistika või teadusega.

2. Lõike 1 järgimise tagab vastutav töötaja.“

15 Direktiivi 95/46 II peatüki II jakku „Andmetöötuse seaduslikkuse kriteeriumid“ kuuluv artikkel 7 sätestab:

„Liikmesriigid sätestavad, et isikuandmeid võib töödelda ainult juhul, kui:

[...]

c) töötlemine on vajalik vastutava töötaja seadusjärgse kohustuse täitmiseks või

[...]

e) töötlemine on vajalik üldiste huvidega seotud ülesande täitmiseks või sellise avaliku võimu teostamiseks, mis on tehtud ülesandeks volitatud töötlejale või andmeid saavale kolmandale isikule,

või

f) töötlemine on vajalik vastutava töötaja või andmeid saava kolmanda isiku või kolmandate isikute õigustatud huvide elluviimiseks, kui selliseid huve ei kaalu üles artikli 1 lõike 1 kohaselt kaitstavate andmesubjekti põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid.“

16 Direktiivi artiklis 12 „Õigus tutvuda andmetega“ on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et igal andmesubjektil on õigus nõuda vastutavalt töötlejalt:

[...]

b) võimalust vastavalt vajadusele parandada, kustutada või sulgeda need andmed, mille töötlemine ei vasta käesoleva direktiivi sätetele, eelkõige seetõttu, et andmed on ebatäielikud või ebaõiged;

[...]“.

17 Direktiivi 95/46 artikkel 14 „Andmesubjektide õigus esitada vastuväiteid“ sätestab:

„Liikmesriigid annavad andmesubjektidele õiguse:

a) esitada alati konkreetse olukorraga seotud õigustatud ja veenvatel põhjustel vastuväiteid teda käsitlevate andmete töötlemise suhtes vähemalt artikli 7 punktides e ja f osutatud juhtudel, kui siseriiklikes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti. Kui tegemist on õigustatud vastuväitega, ei tohi vastutav töötaja kõnealuseid andmeid edasi töödelda;

[...]“.

18 Direktiivi 95/46 artikkel 28 sätestab, et liikmesriigid näevad ette riigiasutuse, et teostada järelevalvet tema territooriumil käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud sätete kohaldamise üle.

Itaalia õigus

19 Tsiviilseadustiku (codice civil) artiklis 2188 on sätestatud:

„1. Luuakse äriühingute register, kuhu kantakse seaduses ette nähtud andmed.

2. Registrit peab äriühingute registri amet kohtu presidendi määratud kohtuniku järelevalve all.

3. Register on avalik.“

- 20 29. detsembri 1993. aasta seaduse nr 580 kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskodade ümberkorraldamise kohta (legge n. 580 – Riordinamento delle camere di commercio, industria, artigianato e agricoltura) (*Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „*GURI*“, nr 7 regulaarne lisa, 11.1.1994) artikli 8 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud, et äriühingute registrit peavad kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskojad.
- 21 7. detsembri 1995. aasta Vabariigi Presidendi dekreet nr 581, milles käsitletakse 29. detsembri 1993. aasta seaduse nr 580 artikli 8 rakendamist seoses tsiviilseadustiku artiklis 2188 sätestatud äriühingute registri loomisega (decreto del Presidente della Repubblica n. 581 – Regolamento di attuazione dell'articolo 8 della legge 29 dicembre 1993, n. 580, in materia di istituzione del registro delle imprese di cui all'articolo 2188 del codice civile) (*GURI* nr 28, 3.2.1996), sätestab äriühingute registri teatavad üksikasjad.
- 22 Direktiiv 95/46 on Itaalia õigusesse üle võetud 30. juuni 2003. aasta seadusandliku dekreediga nr 196 isikuandmete kaitse seadustiku kehtestamise kohta (decreto legislativo n. 196 – Codice in materia di protezione dei dati personali) (*GURI* nr 174 regulaarne lisa, 29.7.2003).

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 23 S. Manni on Italiana Costruzioni Srl juhataja, kellega sõlmiti turismikompleksi ehitamise hankeleping.
- 24 S. Manni kaebas 12. detsembril 2007 Lecce kaubanduskoja kohtusse, väites, et selle kompleksi kinnistuid ei õnnestu müüa, sest äriühingute registrist nähtub, et ta on olnud äriühingu Immobiliare e Finanziaria Salentina Srl (edaspidi „Immobiliare Salentina“) – mille pankrot kuulutati välja 1992. aastal ning mis kustutati äriühingute registrist likvideerimismenetluse tulemusel 7. juulil 2005 – juhataja ja likvideerija.
- 25 S. Manni väitis nimetatud kaebuse kohta, et tema isikuandmeid, mis olid kantud äriühingute registrisse, töötles teatav turuteabe kogumise ja töötlemise ning riskihindamisega (*rating*) tegelev äriühing ning vaatamata sellekohasele taotlusele ei ole Lecce kaubanduskoda neid andmeid kustutanud.
- 26 S. Manni palus seega esiteks, et Lecce kaubanduskoda kohustataks kustutama, muutma anonüümseks või sulgema andmed, mis seovad teda Immobiliare Salentina pankrotiga, ja teiseks, et Lecce kaubanduskojalt mõistetak välja S. Manni mainele põhjustatud kahju eest hüvitis.
- 27 Tribunale di Lecce (Lecce kohus, Itaalia) rahuldab 1. augusti 2011. aasta kohtuotsusega selle nõude, kohustades Lecce kaubanduskoda muutma anonüümseks andmed, mis seostavad S. Mannit Immobiliare Salentina pankrotiga, ja mõistis Lecce kaubanduskojalt S. Mannile tekitatud kahju eest välja hüvitise 2000 eurot, millele lisanduvad intress ja kulud.
- 28 Tribunale di Lecce (Lecce kohus) leidis nimelt, et „kanded, mis seostavad teatava füüsilise isiku nime ühe kriitilise faasiga äriühingu tegevuses (nagu pankrot), ei saa olla alalised, kui puudub konkreetne üldine huvi nende säilitamise ja avalikustamise vastu“. Kuna tsiviilseadustikuga ei nähta ette kande maksimaalset kestust, leidis viimati nimetatud kohus, et „kui on möödunud piisav aeg“ pankroti väljakuulutamise ja äriühing on registrist kustutatud, on pankrotistumiseaegse juhataja nime puudutava kande vajalikkus ja otstarve seadusandliku dekreediga nr 196 tähenduses ära langenud, kuivõrd üldist huvi pakkuva „ajaloolise ülevaate“ äriühingu olemasolust ja tema ületatud raskustest [võib] täielikult esitada ka anonüümsete andmetega“.

29 Kuna Lecce kaubanduskoda esitas selle kohtuotsuse peale Corte suprema di cassazionele (Itaalia kassatsioonikohus) kassatsioonkaebuse, otsustas nimetatud kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas 30. Juunil 2003 seadusandliku dekreediga nr 196 üle võetud direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktis e sätestatud põhimõte, et isikuandmeid säilitatakse andmesubjektide tuvastada võimaldaval kujul ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega, on ülimuslik, ning järelikult on äriühingute registriga rakendatav avalikustamissüsteem, mis on ette nähtud direktiivis 68/151 ning siseriiklikus õiguses tsiviilseadustiku artiklis 2188 ja 29. detsembri 1993. aasta seaduse nr 580 artiklis 8, selle põhimõttega vastuolus osas, kus see süsteem nõuab, et igapähele on ilma ajapiiranguteta võimalik tutvuda sellesse registrisse kantud füüsiliste isikute andmetega?

2. Kas direktiivi 68/151 artikkel 3 lubab seega, et erandina asjaolust, et äriühingute registris avalikustatud andmed jäävad avalikuks piiramatuks ajaks ja kindlaksmääramata isikutele, ei kuulu need füüsiliste isikute andmed enam neis kahes mõttes „avalikustamisele“, vaid nendega on võimalik tutvuda ainult piiratud aja jooksul või kindlaksmääratud isikutel, lähtuvalt andmetöötaja hinnangust, mille ta annab igal üksikjuhul eraldi?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

30 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 68/151 artiklit 3 ja direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigid võivad lubada või on lausa kohustatud lubama direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j osutatud füüsilistel isikutel taotleda äriühingute registrit pidavalt ametiasutuselt seda, et pärast teatava aja möödumist vastava äriühingu lõpetamisest ja igal konkreetsel juhul läbiviidava hinnangu põhjal piiratakse õigust tutvuda neid isikuid puudutavate isikuandmetega, mis on kantud sellesse registrisse.

31 Kõigepealt tuleb märkida, et põhikohtuasi ja Euroopa Kohtule selliselt esitatud eelotsuse küsimused ei käsitle mitte vaidlusaluste andmete võimalikku hilisemat töötlemist *rating'*ule spetsialiseerunud ettevõtja poolt, keda on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktis 25, vaid kolmandate isikute õigust tutvuda selliste äriühingute registrisse kantud andmetega.

32 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punkti d kohaselt peavad liikmesriigid võtma vajalikud meetmed, tagamaks et äriühingud avalikustavad vähemalt dokumendid ja andmed selliste isikute määramise, ametist vabastamise ja isikuandmete kohta, kellel on kas seadusjärgse organina või sellise organi liikmena õigus esindada äriühingut tehingutes kolmandate isikutega või kohtus või võtta osa äriühingu juhtimisest, järelevalvest või kontrollimisest. Peale selle tuleb sama artikli 2 lõike 1 punkti j alusel avalikustada ka likvideerijate määramine, andmed nende kohta ja nende volitused.

33 Direktiivi 68/151 artikli 3 lõigete 1–3 alusel peavad nimetatud andmed olema igas liikmesriigis kantud keskregistrisse, äriregistrisse või äriühingute registrisse (edaspidi koos „register“) ja taotluse korral peab olema võimalik saada koopia või väljavõte neist andmetest.

34 Tuleb aga nentida, et andmed direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j osutatud isikute kohta kui teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta on „isikuandmed“ direktiivi 95/46 artikli 2 punkti a tähenduses. Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei tähenda asjaolu, et see teave on esitatud kutsealases tegevuses, et seda ei saaks määratleda isikuandmetena (vt kohtuotsus, 16.7.2015, ClientEarth ja PAN Europe vs. EFSA, C-615/13 P, EU:C:2015:489, punkt 30 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 35 Peale selle teostab registrit pidav ametiasutus, kui ta kannab nimetatud teabe registrisse, säilitab seda seal ja annab selle vastavalt olukorrale taotluse alusel kolmandale isikule üle, „isikuandmete töötlemist“, mille eest ta „vastutab“ direktiivi 95/46 artikli 2 punktides b ja d esitatud määratluste tähenduses.
- 36 Sellisele direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktide d ja j ning artikli 3 rakendamisel teostatavale isikuandmete töötlemisele on direktiivi 95/46 artiklite 1 ja 3 alusel direktiiv 95/46 kohaldatav. Pealegi on see sõnaselgelt ette nähtud direktiivi 2009/101 (muudetud direktiiviga 2012/17) artiklis 7a, millel on siiski vaid deklaratiivne olemus. Nagu Euroopa Komisjon kohtuistungil märkis, on Euroopa Liidu seadusandja pidanud mõttekaks tuletada seda asjaolu meelde direktiiviga 2012/17 kehtestatud seadusandlike muudatuste kontekstis, millega sooviti tagada liikmesriikide registrite koostalitlusvõime, kuna nende muudatustega võib kaasneda isikuandmete töötlemise mahu kasv.
- 37 Mis puutub direktiivi 95/46, siis tuleb meenutada, et direktiivi 95/46 artiklist 1 ja põhjendusest 10 nähtuvalt on direktiivi eesmärk tagada isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige eraelu puutumatusse kõrgetasemeline kaitse (vt kohtuotsus, 13.5.2014, Google Spain ja Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 66 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Direktiivi 95/46 põhjenduse 25 kohaselt peavad direktiivis ette nähtud kaitse põhimõtted kajastuma ühest küljest töötlemise eest vastutavate isikute suhtes kehtestatud kohustustes, eelkõige seoses andmete kvaliteedi, tehnilise turvalisuse, järelevalveasutustele teatamise ja andmete töötlemise asjaoludega, ning teisest küljest õigustes, mis on antud füüsilistele isikule, kelle andmeid töödeldakse, ja mille kohaselt tuleb talle töötlemisest teatada, võimaldada tal andmetega tutvuda ja nõuda andmete korrigeerimist ning teatavatel asjaoludel isegi esitada vastuväiteid andmete töötlemise suhtes.
- 39 Euroopa Kohus on leidnud, et kuivõrd direktiivi 95/46 sätted reguleerivad isikuandmete töötlemist, mis võib riivata põhivabadusi ja eriti õigust eraelu puutumatusse, tuleb nende tõlgendamisel tingimata lähtuda Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga (edaspidi „harta“) tagatud põhiõigustest (vt kohtuotsus, 6.10.2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Harta artikkel 7 tagab õiguse eraelu puutumatusse, samas kui harta artikkel 8 näeb otsesõnu ette õiguse isikuandmete kaitsele. Viimati nimetatud artikli lõiked 2 ja 3 täpsustavad, et selliseid andmeid tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ette nähtud õiguslikul alusel, igäühel on õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega ja nõuda nende parandamist, ning nende sätete täitmist kontrollib sõltumatu asutus. Need nõuded on rakendatud eelkõige direktiivi 95/46 artiklitega 6, 7, 12, 14 ja 28.
- 41 Mis puutub direktiivis 95/46 konkreetselt seaduslikkuse suhtes ette nähtud üldtingimustesse, siis tuleb meenutada, et kui direktiivi 95/46 artiklis 13 toodud erandid ei sätesta teisiti, tuleb isikuandmete töötlemisel ühelt poolt järgida põhimõtteid andmete kvaliteedi kohta, mis on sätestatud direktiivi artiklis 6, ning teiselt poolt peab töötlemine vastama mõnele direktiivi artiklis 7 loetletud andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriumile (vt eelkõige kohtuotsus, 13.5.2014, Google Spain ja Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 71 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 52 märkis, vastab isikuandmete töötlemine registrit pidava ametiasutuse poolt direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktide d ja j ning artikli 3 rakendamisel mitmele direktiivi 95/46 artiklis 7 loetletud andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriumile, nimelt neile, mis on kirjas punktis c, mis puudutab seadusjärgse kohustuse täitmist, punktis e, mis puudutab avaliku võimu teostamist või üldiste huvidega seotud ülesande täitmist, ja punktis f, mis puudutab vastutava töötleva või andmeid saavate kolmandate isikute õigustatud huvide elluviimist.
- 43 Mis puutub direktiivi 95/46 artikli 7 punktis e ette nähtud põhjendusse, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on leidnud, et avaliku võimu kandja poolt ettevõtjatega seotud andmete säilitamine, mis toimub ettevõtjatel seaduse alusel lasuva andmete esitamise kohustuse alusel, huvitatud isikutel

andmetega tutvumise võimaldamine ning neile andmetest väljavõtete tegemine kuulub avaliku võimu teostamise alla (vt kohtuotsus, 12.7.2012, *Compass-Datenbank*, C-138/11, EU:C:2012:449, punktid 40 ja 41). Peale selle on niisuguse tegevuse puhul tegemist ka üldiste huvidega seotud ülesandega sama sätte tähenduses.

- 44 Käesoleval juhul on põhikohtuasja pooled eriarvamusel küsimuses, kas registrit pidav ametiasutus peab teatava aja möödumisel pärast äriühingu tegevuse lõpetamist ja andmesubjekti taotlusel isikuandmed kas kustutama või muutma anonüümseks või piirama nende avalikustamist. Sellega seoses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige selgitada, kas taoline kohustus tuleneb direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktist e.
- 45 Direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktis e on ette nähtud, et liikmesriigid sätestavad selle, et isikuandmeid säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesubjekte tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega. Liikmesriigid kehtestavad vajalikud tagatised nende isikuandmete jaoks, mida säilitatakse pikema aja jooksul, et neid kasutada seoses ajaloo, statistika või teadusega. Sama artikli lõike 2 kohaselt tagab nende põhimõtete järgimise vastutav töötleja.
- 46 Kui direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktis e sätestatud tingimust ei täideta, tagavad liikmesriigid, et igal andmesubjektil on nimetatud direktiivi artikli 12 punkti b alusel õigus nõuda vastutavalt töötlejalt vastavalt olukorrale asjaomased andmed kustutada või sulgeda (vt selle kohta kohtuotsus, 13.5.2014, *Google Spain ja Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 70).
- 47 Peale selle annavad liikmesriigid direktiivi 95/46 artikli 14 esimese lõigu punkti a alusel andmesubjektidele õiguse esitada alati konkreetse olukorraga seotud õigustatud ja veenvatel põhjustel vastuväiteid teda käsitlevate andmete töötlemise suhtes eelkõige artikli 7 punktides e ja f osutatud juhtudel, kui siseriiklikes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti. Seega võimaldab nimetatud artikli 14 esimese lõigu punkti a raames toimuv kaalumine võtta täpsemini arvesse kõiki andmesubjekti konkreetset olukorda puudutavaid asjaolusid. Kui tegemist on õigustatud vastuväitega, ei tohi vastutav töötleja kõnealuseid andmeid edasi töödelda (vt kohtuotsus, 13.5.2014, *Google Spain ja Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 76).
- 48 Et teha kindlaks, kas liikmesriigid on direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e ja artikli 12 punkti b või artikli 14 esimese lõigu punkti a alusel kohustatud nägema direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j osutatud füüsiliste isikute suhtes ette õiguse taotleda registrit pidavalt ametiasutuselt pärast teatava aja möödumist registrisse kantud andmete kustutamist või sulgemist või piirama nende andmete kättesaadavust, tuleb kõigepealt analüüsida, mis on sellise kande eesmärk.
- 49 Siinkohal nähtub direktiivi 68/151 põhjendustest ja pealkirjast, et direktiivis ette nähtud avalikustamise eesmärk on kaitsta eelkõige kolmandate isikute huve aktsiaseltside ja piiratud vastutusega äriühingute suhtes, kuna viimased pakuvad kolmandatele isikutele ainsa tagatisena oma vara. Selleks peab avalikustamine võimaldama kolmandatel isikutel tutvuda äriühingu põhidokumentide sisuga ja muu äriühingut puudutava teabega, eelkõige andmetega isikute kohta, kellel on õigus äriühingut esindada.
- 50 Euroopa Kohus on leidnud, et direktiivi 68/151 eesmärk on tagada õiguskindlus äriühingute ja kolmandate isikute vahelistes suhetes, et tugevdada liikmesriikidevahelist kaubandust pärast siseturu loomist; seejuures on oluline, et iga isik, kes soovib luua ja arendada kaubandussuhteid teistes liikmesriikides asuvate äriühingutega, saaks hõlpsalt tutvuda äriühingute asutamist ja äriühingute esindamise eest vastutavate isikute volitusi käsitlevate põhiandmetega, mille tõttu peavad kõik asjakohased andmed olema registris sõnaselgelt esitatud (vt selle kohta kohtuotsus, 12.11.1974, *Haaga*, 32/74, EU:C:1974:116, punkt 6).

- 51 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et direktiivi 68/151 artiklis 3 ette nähtud avalikustamise eesmärk on võimaldada teabe saamist kõigile huvitatud kolmandatele isikutele, ilma et nad peaksid põhjendama õigust või huvi, mis vajavad kaitset. Euroopa Kohus on sellega seoses märkinud, et EMÜ asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktis g, mis on selle direktiivi õiguslik alus, nimetatakse kolmandate isikute huvide kaitse eesmärki üldiselt, selles kategooriaid eristamata või välistamata, mistõttu selles sättes käsitletud kolmanda isiku mõiste ei saa piirata üksnes asjaomase äriühingu võlausaldajatega (vt kohtuotsus, 4.12.1997, Daihatsu Deutschland, C-97/96, EU:C:1997:581, punktid 19, 20 ja 22, ning kohtumäärus, 23.9.2004, Springer, C-435/02 ja C-103/03, EU:C:2004:552, punktid 29 ja 33).
- 52 Mis puutub küsimusse, kas direktiivi 68/151 artiklis 3 nimetatud eesmärgi täitmiseks on põhimõtteliselt vajalik, et direktiivi artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nimetatud füüsiliste isikute isikuandmed jäävad registrisse ja/või kolmandatel isikutel on ka pärast asjaomase äriühingu tegevuse lõppemist ja äriühingu lõpetamist taotluse esitamise korral võimalik nendega tutvuda, siis tuleb märkida, et kõnealuses direktiivis ei ole selle kohta midagi täpsustatud.
- 53 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 73 ja 74 märkis, on samas selge, et ka pärast äriühingu lõpetamist võivad selle äriühinguga seotud õigused ja õigussuhted edasi kesta. Nii võivad direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j osutatud andmed vaidluse korral osutada vajalikuks eelkõige asjaomase äriühingu nimel selle tegevusajal tehtud toimingute õiguspärasuse kindlakstegemisel või kolmanda isiku poolt vastava äriühingu organite või likvideerija vastu hagi esitamisel.
- 54 Lisaks võivad erinevates liikmesriikides kohaldatavatest aegumistähtaegadest sõltuvalt nende andmete kättesaadavuse vajadust tingivad küsimused tekkida veel mitu aastat pärast äriühingu lõpetamist.
- 55 Arvestades kõiki võimalikke stsenaariume, mis võivad puudutada mitmes liikmesriigis asuvaid ettevõtjaid, ning erinevusi aegumistähtaegades, mis liikmesriikide siseriikliku õiguse erinevates õigusvaldkondades on ette nähtud, mille komisjon toob eraldi välja, näib praeguses olukorras võimatu määrata kindlaks äriühingu lõpetamisest alates ühtset tähtaega, mille möödumisel ei ole nende olemasolu registris ja nende avalikustamine enam vajalik.
- 56 Neil asjaoludel ei saa liikmesriigid tagada direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nimetatud füüsilistele isikutele direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e ja artikli 12 punkti b alusel õigust, et pärast teatava tähtaja möödumist alates asjaomase äriühingu lõpetamisest saavutavad nad põhimõtteliselt registrisse viimati nimetatud sätte alusel kantud neid puudutavate isikuandmete kustutamise või avalikkuse jaoks anonüümseks muutmise.
- 57 Peale selle ei too direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e ja artikli 12 punkti b selline tõlgendus kaasa ebaproportsionaalset sekkumist andmesubjektide põhiõigustesse, eelkõige nende õigusesse eraelu puutumatusse ja isikuandmete kaitse õigusesse, mis on tagatud harta artiklites 7 ja 8.
- 58 Ühelt poolt seavad direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktid d ja j ja artikkel 3 avalikustamise kohustuse üksnes piiratud arvu isikuandmete suhtes, nimelt nende suhtes, mis on seotud nende isikute isikuandmete ja volitustega, kellel on õigus esindada äriühingut tehingutes kolmandate isikutega või kohtus, või võtta osa äriühingu juhtimisest, järelevalvest või kontrollimisest või kes on nimetatud äriühingu likvideerijad.
- 59 Teiselt poolt, nagu on käesoleva kohtuotsuse punktis 49 märgitud, näeb direktiiv 68/151 ette artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nimetatud andmete avalikustamise eelkõige seetõttu, et aktsiaseltsid ja piiratud vastutusega äriühingud pakuvad kolmandatele isikutele ainsa tagatisena oma vara. Seetõttu on põhjendatud, et füüsilised isikud, kes otsustavad tegeleda majandustegevusega äriühingu kaudu, on kohustatud tegema avalikkusele kättesaadavaks andmed oma isikuandmete ja volituste kohta selles äriühingus, seda enam, et nad on nimetatud tegevust alustades sellest kohustusest teadlikud.

- 60 Viimaks tuleb direktiivi 95/46 artikli 14 esimese lõigu punkti a arvestades nentida, et kuigi eeltoodust nähtub, et nimetatud sätte raames läbi viidaval kaalumisel prevaleerivad põhimõtteliselt vajadus kaitsta kolmandate isikute huve aktisasetside ja piiratud vastutusega äriühingute suhtes ning tagada õiguskindlus, kaubandustehingute ausus ja siseturu tõrgeteta toimimine, ei saa siiski välistada, et võivad esineda eriolukorrad, kus õigustatud ja veenvad põhjused, mis on seotud andmesubjekti konkreetse juhtumiga, õigustavad erandkorras seda, et pärast piisavalt pika aja möödumist kõnealuse äriühingu lõpetamisest on äriühingute registrisse kantud seda isikut puudutavate isikuandmetega tutvumine piiratud kolmandate isikutega, kellel on erihuvi nendega tutvuda.
- 61 Siinkohal tuleb siiski täpsustada, et kuna direktiivi 95/46 artikli 14 esimese lõigu punkti a kohaldamise suhtes kehtib tingimus, et kui siseriiklikes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, teevad lõppotsuse selle kohta, kas direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j osutatud füüsilised isikud võivad taotleda registrit pidavalt ametiasutuselt juhtumipõhiselt neid puudutavate isikuandmetega tutvumise piiramist, siseriiklikud seadusandjad.
- 62 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb analüüsida vastava siseriikliku õiguse seisus selles küsimuses.
- 63 Kui siseriikliku õiguse analüüsi põhjal on selline taotlus lubatud, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kõiki asjakohaseid asjaolusid arvestades ning asjaomase äriühingu lõpetamisest möödunud aega arvesse võttes hinnata, kas esineb õigustatud ja veenvaid põhjusi, mis vastavalt olukorrale võivad erandkorras põhjendada seda, et piiratakse kolmandate isikute õigust tutvuda S. Manni niisuguste isikuandmetega äriühingute registris, millest nähtub, et ta on olnud Immobiliare Salentina juhataja ja likvideerija. Siinkohal tuleb märkida, et ainuüksi asjaolust, et väidetavalt ei õnnestu teatava turistikompleksi kinnistuid, mille on ehitanud Italiana Costruzioni, mille juhataja on S. Manni, müüa, kuna selle kinnisvara võimalikud ostjad saavad tutvuda äriühingute registri andmetega, selle taotluse põhjendamiseks ei piisa, võttes arvesse võimalike ostjate õigustatud huvi sellist teavet omada.
- 64 Kõiki eelnimetatud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e, artikli 12 punkti b ja artikli 14 esimese lõigu punkti a koostoimes direktiivi 68/151 artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et kehtivate ELi õigusaktide kohaselt tuleb liikmesriikidel määrata kindlaks, kas viimati nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nimetatud füüsilised isikud võivad äriühingute registrit pidavalt ametiasutuselt paluda juhtumipõhiselt kontrollida, kas nende isikute konkreetse olukorraga seotud õigustatud ja veenvatel põhjustel on erandkorras õigustatud pärast asjaomase äriühingu lõpetamisest piisavalt pika aja möödumist piirata asjaomasesse registrisse kantud vastavate isikuandmete kättesaadavust kolmandatele isikutele, kellel on erihuvi asjaomaste andmetega tutvuda.

Kohtukulud

- 65 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseks seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 6 lõike 1 punkti e, artikli 12 punkti b ja artikli 14 esimese lõigu punkti a koostoimes nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimese direktiivi 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiiviga 2003/58/EÜ) artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et kehtivate ELi õigusaktide kohaselt tuleb

liikmesriikidel kindlaks määrata, kas viimati nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nimetatud füüsilised isikud võivad keskregistrit, äriregistrit või äriühingute registrit pidavalt ametiasutuselt paluda juhtumispõhiselt kontrollida, kas nende isikute konkreetse olukorraga seotud õigustatud ja veenvatel põhjustel erandkorras õigustatud pärast asjaomase äriühingu lõpetamisest piisavalt pika aja möödumist piirata asjaomasesse registrisse kantud vastavate isikuandmete kättesaadavust kolmandatele isikutele, kellel on erihuvi asjaomaste andmetega tutvuda.

Allkirjad